

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja 1., 10. in 20. dne vsacega mesca na celi poli, in veljá po pošti za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., v tiskarnici sprejemana na leto 2 gld. 60 kr. in na pol leta 1 gld. 30 kr., ako uni dnevi zadenejo v nedeljo ali praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XIX.

V Ljubljani 1 prosenca. 1866.

List 1.

DARILLO

ZA

NOVO LETO.

Veliko duhovnov in več samostanov po Laškem moli vsak dan lepo molitev za sv. Cerkev v njenih sedanjih stiskah. Tudi Slovencem bodi dana in priporočena za novo leto; taka-le je:

Oratio.

Piissime Pater Omnipotens per coaeternam tibi Sapientiam tuam Dominum nostrum Jesum Christum obsecro, ut afflictas Ecclesiae tuae subvenias, eamque ad pacem unionem et tranquillitatem reducas juxta supremum tuum honorem et beneplacitum. Amen. Pater, Ave, Gl.

Molimo.

Predobrotljivi vsegamogočni Oče, po s teboj sovečni tvoji Modrosti Gospodu našem Jezusu Kristusu te ponižno prosim, pridi na pomoč svoji Cerkvi v njenih stiskah, in poverni ji mir, edinost in pokoj, ako je to v tvojo naj višji čast, in tvoja sveta volja. Amen. Očenaš, Češena M., Čast bodi.

Trije paragrafi za novo leto.

§. 1. Pripoveduje se, da zvezdogled je šetaje visoko stegoval glavo in po zvezdah gledal brez pomislika, kod in kam da stopa. Telebi pa v jamo in polomi si berklji obé. Neka starka to vidi, se zmuza in ga podraži, rekoč: „Kaj? — ti hočeš vediti, kaj se na nebu godi, in ne veš, kaj ti je pod nogami!“ — Kdor želiš ob koncu ravno pričetega leta zdrave noge imeti, zapomni si ta nauk. Pa še kaj več: Dobro glej na svoje stopinje, glej pod noge; — zvezde z neba, to je, Božje razodenje — ti bode svetilo, da se ne spotakneš. Nikar pa v zvezde ne drezaj: nikar ošabno ne preiskuj, česar zapopasti nisi zmožen, temuč ponižno vervaj; če ne, — ne boš kar nog polomil, ampak um zmešal in mir sercá pokopal.

§. 2. Gerški zgodovinar Plutarh pripoveduje, kako si je neki star Špartanec zoper deželno šego pustil sivo brado rasti. Vprašan, čemu to, je djal: „Da me moja brada vedno spominja, da naj ničesar ne storim, kar bi bilo nespodobno za mojo starost.“ — Ti pa, bistri Slovenec, Slovenka! ta modri nauk nekoliko razširi ter reci: Jaz nosim na čelu znamnje — ne le olikanega Slovenca, Slovenke, temveč znamenje otroka Božjega; to znamnje me ima v novem letu varovati, da ničesar ne storim, kar bi bilo nespodobno: moji mladosti, mojemu stanu, moji starosti, moji deželi, moji veri.

§. 3. Geršk pesnik je svoje dni prepevaje razkazoval solnce, kako se pelje na zlatem vozu, obdano z dvanajsterimi krilatimi in olišpanimi devicami razne velikosti. Na vprašanje, čemu so tako različne postave,

so odgovorile naj mlajše: „Mé smo ure molitve;“ — srednje: „Mé smo ure časnih opravil;“ — naj večje: „Mé smo ure spanja, jedi, pijače, kratkočasa.“ — Kaj praviš k temu bravec? Naj večji, pa naj bolj posvetne, naj bolj prismojene in nespametne!! To ti je bilo ravno in čisto popolnoma po nevérsko; keršansko pa je po zgledu betlehemskega Milenčika iz nebes: „Rasti kakor v starosti, tako tudi v modrosti.“ — Kdor se je pa vender po poslednjih v starem letu zvergel, je delal po malikovavsko in poslanec nove zaveze mu svétva, kako naj se ozdravi v novem letu, rekoč: „Hodite v modrosti in rešite čas!“ Veliki Anselm razlaga št. Pavlove besede: „Čas rešiti se pravi v poprešnjem času storjene grehe s pravo spokornostjo obžalovati in s celim sercem k Bogu se spreobrniti.“ Št. Avguštin unemu poetu v zdravilo pravi: „Čas si zamoreš rešiti, ako tiste dni in ure, ki si jih dosihdob postopaje, igraje in marnovaje zapravljaj, odsihdob posvečujes le sami službi Božji in svoji duši.“ Kako se to uné, ti ne bom razlagal:

Um ti je dan,
Ak nisi zaspan!

Po odhodu „ljute plujke.“

En dan v Ljubljani leta 1836.

(Spisal Jož. Kovačič)

I.

Spomni se nekdanjih časov. V Mojz. 32, 7.

„Glej, Gospod se raztogoti, se razserdi in žuga, zato ker se nočete k njemu obrniti. In ti se še za vzameš in potožiš pri tej vaši terdovratnosti in malo

pridnosti, če le malokrat dežuje, če zemlja s prahom pogornjena medljuje, če njena nerodovita skorja komaj le vele in blede zeljša plodi, če toča vinograde pobije, če vihar oljko polomi in izruje, če suša potokov tók ustavi, če nezdrav veter zrak ostrupi in pa kužna bolezen človeški rod mori; in vender se to vse godi zavoljo vaših grehov, ker je Bog toliko več razžaljen, ker vidi, da take in tolike pravične šibe ne pomagajo. Da pa on te šibe za to pošilja, da bi terdovratnost varotil in pa hudobneže kaznoval, on sam v svetem pismu sporočuje, rekoč: „Zastonj sem vaše otroke tepel; krotentja niso sprejeli.“ (Jer. 2, 30.) In pobožni, Bogu vdani prerok odgovori na to: „Gospod! tepel si jih, pa niso čutili; potiral si jih, pa niso hotli krotentja sprejemati.“ (Jer. 5, 3.) Glej! Bog pošilja svoje šibe, in vender ni nikakoršnega strahu Božjega. Glej! ne manjka se šib in nadlog, s kterimi on obiskuje, pa ni ne vestnega nepokoja in nič strahu. In ako ne bi on vsega tega v človeških zadevah poskušal, kako neizrečeno velika bi bila človeška prederznost, ki bi vidila, da njeno hudodelstvo nestrahovano ostane? — Te besede vzete iz lista, ki ga je slavni kartagiški škof in mučenik sveti Ciprijan pisal Demetrijanu, tadašnjemu namestniku v Afriki, so kratko opominsko pismo tudi za vsako dobo, posebno pa za sedanje stoletje verskega hiranja in pod raznimi imeni okrog lazijočega neverstva. Vsim je znano, da se je naše stoletje pričelo med kervavo vojsko, ki se s trudom in močjo skorej cele Evrope komaj ukroti in končá in vale ji nasledva v letih 1815—1817 njena blede sestra, lakota imenovana. Zgodovinski zapisi nam spričujejo, kako strašno je ona gospodarila po nekterih državah. Trume ubožcev so lazile od hiše do hiše, pa tudi tisti, ki so bili sicer usmiljenega serca in dobrotni do vsakega, so v tej splošnji nadlogi omerzeli in ubožce odpravljali brez kacega daru. Koliko dejencev je skopernelo na maternih persih, ker hrana za nje je potekla! Prijazne zaveze so do čistega popuševale, ker eden drugemu je bil zavoljo grizljeja kruha nevošljiv. Med starši in otroci se je v nemal razpor za pešico jedi. Hlapci so zapušali svoje gospodarje, ki jim niso imeli dati živeža. Bledi in upadeni obrazi so se srečevali po ulicah in vderte oči si nasproti gledale, ko da bi prašale: ali mi premoreš kaj dati? Merlič za merličem se je nosil na pokopalise, — in stradavci so jim „blagor vam“ vpili. Nič se ni pristudovalo, in reči, ki se sicer človeku po naravi merzé, so se tako prilogle, kakor naj bolje dišeče jedila. Kdor se je nasitil, je bil naj srečnejši, in kdor se je lakote zgrudil, ni bil objokovan: zakaj slehern je enake osode pričakoval. — Pač je bilo po človeško se nadjati, da vmerjeni tako strašni šibi, s kterima je Bog ljudstva obiskoval, jih bote gotovo omečili in jih zopet na pot pokore pripravili. O, prazno upanje! Le prekmali je ljubi Bog pale vidil, da je hudobija ljudi velika na zemlji, in da so vse misli serca vedno le v hudo obernjene, in žal mu je bilo, da je stvaril človeka na zemlji. (1 Mojz. 5, 6.) — Enaki nekdanjim Izraelcem, glasovitim zastran terdovratnosti, so tudi ljudje sedanjega veka. Ko jih Bog s svojimi šibami kroti, vpijejo in poboljšanje obetajo: pa berž ko Bog kazni odverne, že je pozabljena vsaka obljuba in zopet darujejo svojim prejšnjim sedmerim malikom, ki se napuh, lakomnost, nečistost, nevošljivost, požrešnost, jeza in lenoba imenujejo. Glas vpijočega v tej dušni pušavi: „Poravnajte Gospodovo pot!“ ni pristojin ušesom, ki jih le po sirenskih glasih tako imenovanega razjasnjenega, prav za prav pa rovarskega sveta žegeta. Vstajali so posvetni modrijani, ki so z besedo in s peresom le svobodo pridigovali, jo hvalili in v nebo povzdigovali. Posebno po večih mestih so si velike derhali pridobivali, ki so po svobodi

hrepneli in si niso nič več in nič bolj želele, kakor proste biti stare vlade, starih davščin in stare vere, in tako prosto imeti meso in življenje. Konec te pesmi je bil na vse zadnje, da se je kvasilo, kakor neumnež v 13. psalmu: „Ni Boga.“ — Pa to ni bila tista svoboda, ki jo nam Jezus Kristus priporočuje, rekoč: „Dajte cesarju, kar je cesarjevega, in Bogu, kar je Božjega“ (Mat. 22, 21.), — in prav zato je tudi Gospod Bog za sedanji nepokorni in nehvaležni svet novo šibo omislil, ki jo bomo spoznali v sledečem razdelku. (Dalje nasl.)

Babilon.

(V premislik ob koncu leta.)

Prečudno je, kar nam Beros, Horodot id. pišejo od mesta Babilona; človek bi kmalo ne verjel vsega, ako bi tudi sveto pismo tega ne pričalo. Izaija imenuje Babilon preslavno mesto med kraljestvi, visoko čast in lepoto Kaldejcev. Nabuhodonozor je to mesto ogledoval in v svojem napuhu rekel: Ali ni to mesto, katero sem jaz sozidal, ga postavil za sedež svojega kraljestva v moči svoje mogočnosti in v slavo svoje časti? Na to povzdigne Jeremija svoj glas in reče: „To govori Gospod vojsknihi trum: Debelo zidovje mesta Babilona bode razkopano, njegove visoke vrata požgaue, in — če se Babilon tudi do neba povzdigne...“

Babilon, lepo mogočno mesto, kakoršnega morebiti še ni bilo in ga ne bo, je z njegovimi čudapolnimi stolpi kralj Bel sozidal. Kraljica Semiramida ga je zelo razširila in ozaljšala. Ko je bilo razdžano, ga je zopet Nabuhodonozor sozidal, z lepimi hišami, verti okinčal, in z močnim in visokim zidovjem obdal. Herodot tako le piše od tega mesta: Razprostiralo se je na lepi široki planjavi in je bilo čvetetro-voglato, na vsako stran je imelo 20 stadij (stadija je 600 stopin), okoli in okoli njega je bilo 60 laških milj; zidovje okoli mesta je bilo 50 komolcev debelo, po njem se je lahko 6 voz vstric vozilo, visoko je bilo 200 komolcev; imelo je 100 vrat, skoz ktere se je hodilo iz mesta in v mesto: in 50 stolpov. Vse vrata in njene podpornje so bile iz litega železa. — Deodor pravi, 30.000 mož je to zidovje delalo, in vsak dan ga naredilo eno stadijo na dolžost.

Ne le samo to zidovje je bilo občudovati, ampak tudi stolp, kterega je dodelal Nimrod, in pa viseči verti. Ta stolp, kterega so kmalo po vesoljnem potopu začeli zidati, in so takrat nedodelanega pustili, je bil tako visok, da je v oblake segal. Herodot piše: V Babilonu je bil štiroglat paganski tempelj Jupitra Bela, vsaka stran je bila stadijo dolga, v sredi svetišča je kviško kupel močan in debel stolp, stadijo visok; na njem spet drugi, in tako 8 stolpov eden na drugem. Od tal do verha stolpovega so bile speljane prostorne stopnice, po kterih so bili semtertje narejeni veliki in lepi sedeži, da se je popotnik na dolgi pot tje gori mogel opočiti, zakaj visočina je bila 300 sežnjev.

Viseči verti so bili zavoljo svoje krasote, visokosti in senčnih drevč imenovani čuda sveta. Njih zidane, toliko kakor zidovje okoli mesta visoke podpornje so bile postavljene na terdno skalo; na podpornjah so ležali lepo rezani kamni, na ktere je bila perst toliko na debelem ali visoko nanesena, da je naj veči in naj debelši drevje lahko ondi rastlo in sad rodilo. Od delec so bili viditi ti verti kakor gojzdi v zraku ali v višavi.

In ta Babilon, kraljica vsih mest, je zavolj svojega napuha in razuzdanosti v grobljo spremenjen, po kteri se kaže vijejo. Tamkaj, kjer je bila mogočnost, zvezdoznastvo in druge učenosti; tamkaj, kjer so bile čuda sveta; tamkaj, kjer je prebivalo najdeno, zvedeno in bogato ljudstvo; tamkaj, kjer je stalo naj lepši, naj terdnejši mesto sveta, ki bi človek mislil, da bo vedno stalo, —

tamkaj najdeš zdaj le majhno revno vasico Baldah. Tako se na svetu vse spreminja... Tudi zdaj so mesta z velikimi in krasnimi dvorovi, v katerih bogatini veselje tega sveta uživajo; mesta, ktere deleč slové z obertnijo, kupčijo, zvedenostjo in bogastvom; mesta z močnimi terdnjavami obdane. Toda — kdo ve? čez kaj lét bodo morda enake babilonskim podertijam. Človeške dela in znajdbe, človeška mogočnost in visokost mine; — eno pa je, ktero se ne stara in ne postara — večnost!!

J. Jereb.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Naj Danica nekoliko pové od poslednje pridige mil. škofa v svetem letu 10. t. m.

Beseda Višji-pastirja navadno vernim bolj globoko v serce sega, bodi si to tako ali tako, in verni v obilnem številu prihajajo poslušat besedo Božjo, ktero oznanujejo njih višji pastirji. Posebno rad poslušam oznanovavca besede Božje, kteri z mirno in pohlevno besedo zbuja k premišljevanju. Tako pazljivo sem pa vendar le malokdaj poslušal, kakor zadnjo nedeljo v sv. letu, ko so milostlj. knezoškof govorili od besed Krustusovih: „Poslednji so prvi, in prvi poslednji.“ Večkrat sem že sicer bral te besede in jih slišal razlagati; da imajo pa toliko resnice za družinsko življenje, in da so tako važne za presojo v zgodovini, tega nisem umel. Pridiga pa je bila v kratkem takole: Revšina se na tem svetu vedno zaničljivo pogleduje; bogastvo in imenitnost se visoko ceni. Že sv. apostelj Jakop svari verne v svojem času, da naj ljudi lepši oblečenih nikar ne čislajo višej od revno oblečenih. Sv. Avguštin govori od deržave Božje in od deržave pozemeljske. Ko bi bila na svetu deržava samo bogatih in pa deržava samo ubogih, bila bi deržava ubogih trdnješi in močnejši od deržave bogatih. Bogatija rodi obilnost, mehkušnost in spridenost; potem nastopi razpad. To kaže zgodovina Rimljanov; zgodovina kupčijskih narodov. Pozemeljska sreča je minljiva. — Potem so bili zgledi iz zgodovine izhodnje-rimskega cesarstva. Neprestrašeni oznanovavec resnice in pravice sv. Janez Zlatoust, — dvornik Evtropij, — cesarica Evdaksija — in vsa slava in imenitnost Carjigradova kam je prišla! (Razmere izhodnje rimskega cesarstva so tudi nekako podobne našim, tedaj njihova zgodovina znanilni izgled našemu veku. Pis.) — Vsa lepota kraljeve hčere je od znotraj. Revni in zaničevani ljudje sploh raji molijo, bližnjega se poprej usmilijo kakor premožni; iz darov revežev se stavijo naj lepši cerkve, ker njih veliko po malo daje, in torej veliko skupej pride. Vdova, ki je vinar v dar dala, je več dala, kakor bogatinje, ki so po zlatu dajali. Zavoljo ubogih in revnih Bog imenitnomu dobrote deli in jim milost in usmiljenje skazuje. Priden posel prinese blagoslov celi hiši. Ubogi so naj bližej Bogu; Sinu Božjemu naj bolj podobni. Kteri so naj bližej kralja, dobivajo častne naslove, svetinje, — in svet jih nehoté čisla. Ubogi so pa Sinu Božjemu v revšini podobni. — V stari zavezi je Bog obetal Abrahamu in njegovemu zarodu srečo na tem svetu, rodovitnost zemlje itd. V novi zavezi so pa bile perve besede: „Ubogim se evangelij oznanuje. Blagor mu, kdor se nad menoj ne pohujša!“ Sin Božji je bil v hlevu rojen, njegova mati je bila sicer kraljeve rodovine, vendar pa revna; in umirajoči Zveličar na križu ni imel kam glave nasloniti. „Blagor ubogim v duhu, ker njih je nebeško kraljestvo!“ je govoril Jezus na gori. — Uboštvo je veliko breme, toraj pravi Modri: „Bog, varuj me prevelike revšine;“ bogastvo je tudi breme. (Ložej pride kamela skoz šivankino uho, kakor bogatin v nebesa.) Evangeljski mladeneč je spolnoval desetere Božje zapovedi, ali ko mu je Jezus rekel: „Prodaj vse, kar imaš, daj ubogim

in hodi za menoj,“ se je zbal in Jezusa zapustil. Ubogi ima veliko dušnih darov, bogatin ima telesnih, zemeljskih darov; zamenjata jih, in obema se pomaga. Sv. Pavel je o svojem času milodarov nabiral za uboge kristjane v Jeruzalemu, ali ti ki so dajali, niso zaničljivo gledali unih, kterim so kaj dali, — premoženje so pokladali h nogam aposteljnov. — To je prava enakost, braternost; ali svet in njegovi osrečevavci je ne poznajo; kar obetajo, ni nič novega; le keršanska resnica je edino pravo zdravilo zoper bolezen, za ktero človeški rod boleha; to je edina prava pot, po kateri se pride do prave sreče; modrijani, ki človeka stavijo v eno versto z živalijo in njegov zarod izpeljujejo v toliki in toliki starosti od opice, ljudstev ne bodo osrečili.

Pred svojo smertjo pokliče Jozve starašine izraelskega ljudstva, jim našteva vse dobrote, ktere jim je Bog skazoval; v spomin jim kliče vse obljube in tudi kazni, ktere jim je Bog napovedal, in sklene s temi besedami: „Pred vami je blagoslov in prekletstvo, sedaj pa izvolite; jaz pa in moja hiša se bova deržala Gospoda.“ Tako je tudi dan danes: resnica in pravica je nam znana; deržimo se je.

To bi bil v kratkem bistveni obseg posled. govora mil. škofa. Naj bo to vse Njemu na čast in slavo, ki pošilja vernim učenih in modrih oznanovavcev Božje besede.

Kdorkoli.

Iz Ljubljane. (Dopis.) — Jok v čitavnici. „I kaj pa je bilo? So pa že spet rajali in premično igrali ali sokolarili, da ga je kdo spustil prepriserčne ljubeznice! Le delajte tako in kvarite mladino, ki prihaja k takim igram; bote že vidili, kako bote enkrat odgovor dajali slovenski, morebiti celo duhovski prenapeteži!“ — Res je to; paziti je treba ne le, kako se igra in sokoli, ampak tudi, kaj se igra in póje vpricho vsakoverstnih, tudi mladinskih gledavcev in poslušavcev, da bi bilo na vsako stran brez nevarnosti in dušne škode. Ali — ne bojte se: djanje, ktero je unidan jok napravilo v čitavnici in mnogim privabilo solze v oči, je bilo blago djanje, ktero ji bode vseskozi v čast in hvalo. Sedemdeset ubogih otrok, šolskih dečkov in deklic, je dobilo v dar popolnoma novo obleko, ktero so jim za Božic bile napravile blage čitavniške gospé in gospodičine s podporo mnogoterih dobrotnikov, in ktera se jim je v nedeljo pred Svetim dnevom očitno podelila. To je bila slovesnost, da nikoli take! Prišel jo je g. dr. Vončina, popisal v kratkem otrokom njih veselje ter pokazal, kako podobni so v svojem uboštvu Božjemu Detetu v betlehemskih jaslicah, in kako naj mu bodo podobni tudi v pridnem učenji in lepem obnašanji v prihodnje, ker tako bodo resnično hvaležni za prejete darila. Na to jim razdeli oblačila. Otroci gredo v bližnje sobe, ter se vsi napravijo v novo obleko. Vmés pojó čitavniški pevci spodbudne pesmi. Ko pridejo vsi novi nazaj in se vstopijo spet v sredi sobane, stopi g. dr. Bleiweis na oder, ter pové obilno zbranim deležnikom, komu da gre perva hvala za to dobrotno delo. Častiti g. Orlovi hiši, ker ta je sprožila lepo misel, ki se je zdaj tako lepo doversila. Hvala gospém in gospodičinam, ki so tako pridno ob petkih zvečer pletle in šivale v čitavnici in doma; hvala drugim dobrotnikom, med kterimi so presvetli knezoškof sami, in dobrotnicam; hvala zlasti tistim, ki so skerbeli za obutalo itd. Izreče pa tudi serčno željo, da bi se to hvale vredno djanje ohranilo še v prihodnje, da bi napredovalo in se ponavljalo vsako leto v čitavnici — ne sicer zato, da bi nas ljudje hvalili, temuč da bi se skazovala dobrotin in v nji razodevalo blagovito slovensko serce. Za njim se povzdigne stari g. dr. Orel na oder, in obrača hvalo, ktera se je dala njegovi družini, na vse tiste dobrotnike in dobrotnice, kteri so pomagali, da se je lepa misel tako lepo v

djanji spolnila. In — k otrokom obernjen —: bodite hvaležni, pridni in pobožni, in glejte, dabote, kadar odrasete, v čast slovenski domovini in slovenskemu narodu. Zdaj pa z menoj zakličite: „Dobrotniki naši živili! Blage dobrotnice — gospodičine in gospé — živile!“ Ginljivo je bilo slišati, kako so veseli zavpili otročiči, in gledati, kako so tresli potem domú vsak svojo culico in nesli pod pazho ali na rami vsak svojo štruco, s katero so bili na zadnje obdarovani. — Da bi se želja čitavniškega vodja ohranila in spoštovala tudi vprihodnje pri tolikih potrebah in ubogih družinah po Ljubljani, — Bog daj!

— Rokodelski družniki pod vodstvom za vse dobro in blago neutrudljivo gorečega gosp. prof. dr. L. Vönčina-ta so bili tudi letos Ljubljancanom v večer sv. Štefana napravili kaj prijetno božično veselje. Bila je pa tudi dvorana v Reduti vse skozi in po vsih prostorih napolnjena, ker od pošteno veselih rokodelcev so tudi kaj veselega in dobrovoljnega, še tudi kaj podučivnega pričakovali. Podobe z živimi osebami so kazale razne dogodbe egiptovskega Jožefa iz sv. pisma in poslednjič jaslice s pastirji in ss. 3 Kralji. G. žl. Goldenšteinu, vredovavcu, se mora priznati čast, da je res mojster v tacih rečeh. Kaj tacega se ne vidi v vsakem mestu. Med prikazami vmesni čas so spolnovali s petjem, govori in dvogovori. Razni družniki v obeh jezikih in raznega naroda te družbe so se neprestrašeno in moško odrezovali pred tolikim raznim, tudi naj višjim občinstvom, da je bilo vse veselo in jim pohvalo klicalo, luskalo in dleskalo. Blagor ranjcemu očetu Kolpingu, kterege je bil tudi eden deklamovavcev omenil, — blagor mu, da je vse hvale vredne kat. rokodelske družbe na dan spravil! Bog daj, da bi se po njegovi smerti kakor košato drevo iz gorušičnega zerna zmiraj bolj po vsem svetu razširile in vkoreninile.

— Družba v pomoč bolnih in obnemoglih se je v praznik sv. Štefana na mestnem streljišu ustanovila ter si zbrala vodja mest. župana g. dr. E. H. Kosta, namestnika g. tergovca Fr. Resmana in glavnega denarničarja g. Al. Samasa-ta, kontrolorja g. L. Bürgerja in pisavca g. žl. P. Radič-a. Zraven teh ima še v šestih oddelkih mesta v vsakem svojega denarničarja in po dva odbornika. So pa ti-le: V stolni duhovnii denarničar hišnik g. Ant. Miklavčič (št. 257.), odbornika gg. Fel. Vajdinger (št. 158) in Pavel Polegek (št. 112). za duhovnijo sv. Jakopa: den. gosp. Fr. Debevec (160), hišnik in ključar, odborn. gg. Ant. Lakner (54) in Tom. Pirnat (147). V kapucinskem predmestji gg. Fr. Waidhauser (3), Fr. Legat (52) in Andr. Ziterer (5). Za Gradišce gg. Jan. Mauser (23), Jak. Spoljarič (12) in Vil. Rost (40). Za šempetersko duhovnijo gg. Jan. Novak (37), Mat. Šrajner (95), Jak. Zupančič (73). Za Ternovo gg. Jan. Komar (40), Fr. Tomec (60), Jan. Ziterer (30). Družba ima do zdaj do pol četrti sto družnikov in upati je, da se bode pri taki vravnavi hitro razširila.

— Knezoškofijsko Alojzijevišče leta 1865. Konec šolskega leta 1865 bilo je v Alojzijevišči 53 učencev, ki so hodili v očitne šole gimnazijske. Izmed 53 prejelo jih je konec leta 10 častna darila: 14 bilo jih je pohvaljenih; 27 imelo jih je prvi red (eden teh izveršil spraševanje po šolskih praznikih); 2 pa sta bila bolna, toraj nista dobila spričal. Osmošolcev bilo je 5, ki so prestopili letos v veliko semenišče.

Eden omenjenih 2 bolnikov, Val. Pretnar iz 4. razreda, mladenec prav spolbudnega vedenja, je umrl 9. novembra.

Iz Postojne. Tudi pri nas so napravili Božični kres ubogim šolskim otrokom, ki jim pomanjkuje potrebne oprave, da razcapani in skoraj bosí morajo ho-

diti v merzlem zimskem času. Iz raznih dobrovoljnih doneskov in darov se je toliko skupaj nabralo, da je štirideset otrok, dvajset dečkov in dvajset deklic, obdarovanih z verhno obleko in gorko obutvo. Darila so se delile v prostorni šolski sobi, kjer je bilo postavljeno božično drevece, lepo okinčano in razsvetljeno; obilna množica otrok in odraslih je bila zbrana pri tej miloserčni slovesnosti. Hvala dobrotljivim dariteljem! — Sveto leto je tukaj in v okolici močno obudilo pobožnega duha; marsiktera duša se je tudi k pokori obernila, ki je dolgo časa poprej v grehu nemarno živela, sicer pa tudi ni ostalo brez tacih, katerih noben svet čas ne spreoberne k svetosti. Čas svetega leta je v nekterih krajih tudi drugačne lepe dari pinesel. Za postojnsko dekliško šolo se je dobila državna obligacija za 150 gl.; za boljše zvonilo pri tukajšnji podružnici sv. Anton sti dali dve pobožni roki 150 gl. V Studenem pri farni cerkvi sv. Jakopa so dobili ravno v sredi svetega leta novo zadosti veliko in soglasno zvonilo; lepo se vjemajo glasovi e s 15 centi, a s 7, in cis s 4 centi teže.

Iz Maribora. † (Kaj je z „Matico?“ Nekaj o tukajšnji gimnaziji, in katoliški rokodelski družbi.)

Bliža se konec drugega leta vstanovljene „slovenske Matice.“ Po novinah se je že popraševalo, kaj da odbor dela? V „Novicah“ smo le enkrat glas odborov zaslišali, da še gradiva za letopis pomenjuje, in naj se podvizajo, ki mislijo kaj spisati. Pa takovi glasovi, vabeči k delanju na duševnem polji, ostanejo skorej vselej glasovi v veter. Kteri bi bili sposobni delati, imajo dovolj svojih opravil, ali si pa mislijo: kaj čem pisati? se bode že družih našlo, ki bodo željam odborovim ustregli. Treba bi bilo pred vsim, da bi se bil načert za letopis napravil in razglasil, in da bi se bili naravnoč znani pisatelji slovenski o pravem času povabili, da naj spišejo, kar se želi. Mislimo, da bi ravno „Matica“ imela biti sredotočje, ki bi majhno število pisateljev lepo družilo, ter jim pogum dajalo za blagor domovine se truditi, kar posamezni pisatelji na svojo roko pri nas zavolj majhnega števila bravcev tako hitro storili še ne bodo. — Zares moramo obžalovati, da se že drugo leto Matičino koncu bliža, pa ne da bi bili kaj veselega in spodbudivnega od „Matice“ slišali. Čemu je bil odbor izbran? Mesca junija je opravljeni oddelek odborov prvo svojo sejo napovedal, in vnénjim odbornikom tudi tvarine razgovorov naznanil s prošnjo, naj odborniki, ako k seji priti ne morejo, pismeno svoje misli naznajo. Gotovo jih je mnogo svojo dolžnost izpolnilo; nikjer pa zvedili nismo, kaj se je bilo sklenilo. Ali se je tedaj čuditi, da še za letopis, o katerem se je imelo v oni seji pogovarjati, pripravnega gradiva došlo ni? Gospoda! to ni dobro. Kar je govoril prevzišeni škup diakovski gospod Strosmajer v zagrebškem zboru gledé jugoslov. akademije in vseučilišča, ki že četrto leto čaka dovoljenja, to veljá tudi o naši „Matici.“ Ti-hôta o delavnosti odbora škoduje „Matici“ moralno in materialno. Neizmerna škoda moralna je, da leta tečejo in se za duševni napredek zapuščenega slovenskega naroda nič zdatnega ne zgodi. Škoda materialna je pa, da marsikdo videči, da ni znamenja zdravega življenja od „Matice“, neče pristopiti, češ, da je še čas pristopiti, ko se bo kazalo, da bo zares kaj iz „Matice.“ Tako se pa sučemo po rimski poti: Matica čaka več členov, — a prihodnji členovi čakajo Matice. Da po tem potu svojega namena ne dosežemo, je očitno. Tedaj, gospoda! stopimo na den. Čeravno v začetku za tiskanje knjig „Matica“ veliko potrošiti ne more, pokažimo vsaj svetu, da delamo. Naj bi se le v eni pošteni knjigi pokazalo, da nam je zares mar izpeljati prevažni namen „Matičin“, bode tudi zaupanje, ki sedaj

drema zopet oživel. Če bi kje še ne bilo zadosti obresti, da se stroški poplačajo, naj pa člani doplačajo, kar še menjka; gotovo ne bode nihče gledal na tiste solde, ako le dobro in koristno knjigo dobi. — Morebiti pa z „Matico“ le zato tako terdo gre, ker se hoče djansko dokazati, da brez plačanega tajnika vender le ne ide? Naj že bo; čeravno bi to bil žalosten dokaz, kajti družba sv. Mohorja v Celovci tudi nima tajnika plačanega, pa vender vsako leto lepih knjizic med narod spravi, ker ima blagih domoljubnih serc, ki se žertvujejo za dobro stvar in domoljubje v djanji kažejo. Ravno ta obzir je vodil one členove in odbornike, ki so glasovali za to, da se tajnik „Matičin“ ne plačuje, naj bi istina njena berže si opomogla. —

Neki učitelj zgodovine na tukajšnji gimnaziji, rojen Nemeč, ne more več mirno spati, odkar si je graški rektor Schmid toliko „lorberja“ pridobil s svojim govorom o priliki obletnice popolnjenega vseučilišča. Slišimo namreč od več strani po celo verjetnem viru, da omenjeni učitelj po vsej sili dijake v veri bega in moti. Med drugim je pri povesti, kako da je Mojzes ljud izraelski skoz rudeče morje prepeljal, dijakom pokazati hotel, da on še kaj več vé, ter je prežvekal plesnjevo pravljico, ktero je že stari nevernik Artapan (Evzeb. praep. evang. 9, 27.), neveden v izraelski zgodovini kakor vsi njegovi neverni verstniki, povedal, da je namreč Mojzes dobro poznavši kraj, navadni odtok morjá (ebbe) pričakal, ter izraelce po suhem prepeljal!! — Kakor so zavernili gg. bogoslovci v Gradcu svojega poopičevavnega rektorja, tako bi pa tudi lahko sami učenci na marib. gimnaziji svojemu premodremu profesorju tole v prevdarek dali: da je namreč njegovo modrovanje že zato prav telebasto, ker so za Izraelci Egipčani, ki so gotovo muhe rudečega morja ravno tako dobro poznali, kakor poznajo Kranjci svoje cirknisko jezero, v pomorsko brezno vdarili in se v njem potopili. — Pa ni nam do tega, da bi čenčerije slabovernega učitelja tukaj odbijali; samo to želimo in prav serčno priporočamo, naj gg. učitelja verozakona svoj namen izpolnita in to stvar berž pri cerkveni oblasti, ne pa pri gimnazialnem ravnatelju naznanita. Kar zadeva pravovernost učiteljev vseh, je vsled postave škof sodnik, ki ima ravno zato gimn. komisarja, kateri to stvar preiskovati in razsoditi mora. Le nikar plašljivi ne čakajmo, da nam prederzneži tudi še naj dražji reč, zaklad sv. vere, pri mladini ukončujejo, kakor se to v Gradcu v viših šolah sedaj prav očitno godi. —

Konečno kaj veselega. Na god sv. Štefana je obhajala tukajšnja kat. rokodelska družba obletnico svojega ustanovljenja pred 10 leti. V jutru je bila slovesna služba Božja v stolni cerkvi, opravljena po prečast. g. stolnem proštu. Na večer so napravili rokodelci igro: „Egipt. Jožef;“ potem so predstavili v živih podobah prihod in počesčenje pastirjev pri jaslicah Jezusovih. — Rokodelska družba se prav krepko vede pod svojim marljivim pervosednikom v. č. gospodom profesorjem Kovačičem, ki je zares duša cele družbe, ki vsled tega šteje okoli 90 družnikov, kar je za ta čas, ko obertnija tako slabo gre, v resnici veliko, in za Maribor, kjer se mojstri za toliko hvale vredno napravo v obče še ne menijo, čudovito in ravno zato očitno znamenje, da katoliške naprave, ako se le pravi moške dela lotijo, povsod zmorejo. —

Iz Gorice. — Opomba v „Umn. Gospodarju“ št. 12 od 19. decembra 1865, vsled kterega naj jaz na Goriškem nabiram doneske za spominek Slomšekov, in da naj se naročniki za „Zukunft“ pri meni oglašajo, ni po moji volji; priletnost in dvojne službine opravila mi ne pripustijo se s tem pečati. Preč. gg. dekani naj po dekanijah nabrani denar za omenjeni spominek po pošti

v Maribor poslati blagovolijo. Jaz odrajtam tu v ta namen po Danici pet goldinarjev. Matej Pirc, korvikar in stolni kooperator v Gorici.

Iz Gorice. K temu, kar je bilo undan rečeno za stran darov za sv. Očeta, naj pristavim v bolj natančno določilo to-le: Od l. 1860 do 1865 je goriška nadškofija poslala sv. Očetu 14.226 frankov; omenjenih 1340 fr. je letos po nadškofii nabranih; — Goričani so zadnji dan ljudskih vaj v letošnjem sv. letu darovati 165 gl. — Bog jim stoterno plačuj njih ljubezen do vesoljnega Očeta katoličanstva!

Iz Koborida. 22. grud. Sveto leto je pri kraju; blagor mu, kdor ni zamudil prijetnega časa Gospodovega obiskovanja! Tudi v naši fari se je obhajalo, kakor upamo, sv. leto k pridru več sto duš; zakaj spovednice so bile od prvega do zadnjega dne obilno oblegane, posebno pa kvaterno sredo in četrtek, ko so nam č. gg. duhovniki iz štirih duhovnij pomagali. Tudi procesije so našo cerkev obiskovale. Gospod Bog pa naj nas vse obišče z milostjo svojo ter naj vedno pri nas ostane!

Iz Amerike.

Iz Krov-Vinga so pisali prečast. gospod Fr. Pirc naslednje prav ginjlive misijonske naznanila do našega premilostnega gospoda knezaškofa.

Prečastiljivi, Milostni knez in škof!

Ker gre h koncu cerkveno leto, naj mi bode dovoljeno svojemu preljubljenemu domačemu višjemu pastirju in nepozabljivemu svojemu dobrotniku sporočiti o svojem misijonu med Indijanci očipivanskega rodu (države Minesote) in o svojem delu med njimi — danes, ko nastopim osemdeseto leto svoje starosti.

Ker so sv. Oče v Rimu tudi nam podelili preveliko dobroto svetega leta, sem imel najprej v čveterih soseskah belih katoličanov, med Francozi, Nemci in na pol Indijanci toliko opravila, pa po šestih okrajih svojih že spreobrnjenih Indijancev, da mi ni bilo mogoče na to misliti, novih dušic si pridobivati svoji čedi. Odložil sem toraj popolno podučevanje tistih že odrastlih Indijanov, kateri so se mi ponudili za sv. kerst in pridružil razun veliko otrok le nekaj divjakov, večidel bolnih, na novo Kristusovi čedi.

Bilo je pa letos med belimi in med Indijanci toliko bolnih, da so me klicali dan na dan na pomoč, naj jim k zdravju pomagam. Z Božjo pomočjo pa z izverstnimi svojimi homeopatičnimi zdravili mi je tudi res šlo večidel po sreči, kar mi je tako zaupanje pri nejevernikih pridobilo, da so me kaj radi sprejemali in me poslušali.

Iz svojega letošnjega popotovanja nimam kaj posebno imenitnega povedati, če ne znabiti tega, da sem ustanovil v Namgos-Okang-u (pri tako imen. „postervjem jezeru“) nov misijon. Našel sem tu prav dobre, delavne in nepopačene Indijane, kateri so mi obljubili, da sprejmo sv. vero, če dobe duhovnika, kateri bi jih podučeval v sv. resnicah. V ravno tem kraju mi nekega dne nasproti privesla v malem, iz brezovega lubja narejenem čolničku divjak, in zraven njega sedi njegova žena ter žalostno pogleduje na umirajoče dete, ktero ji v naročji leži. Jaz ga nagovorim, mu pripovedujem o potrebi sv. vere pa sv. kersta, in slednjič prašam, bi mi li ne privolil, da kerstim bolno dete. Ko mi odgovori, da ne, se mu ponudim za zdravnika in ogledujem otroka, če bi mu bilo še pomagati; to je dopadlo divjaku. Dete je bilo zelo umazano po obrazu, neizrečeno zateklo in kaj kaj blizo smerti. Namočim svojo belo rutico v vodi, očedim dete po obrazu, pri tem pa stisnem rutico, da je voda cerljala na čelo, in sicer v podobi sv. križa: sam pri sebi pa sem tiho izrekoval besede sv. kersta. Tako je prejelo bolno dete za silo sv. kerst, stariši pe

še vedeli niso za to. „Glej, rečem materi, zdaj je tvoje dete očiščeno, je lepo in čisto kakor angelj!“ Mati se mi zahvali in poljubi svojega otroka, g. Ig. Tomazin pa (kteri me je spremljal na tem potovanju) se mi prijazno smehljá, ker se je bil udeležil dobrega dela, pridobitve ene duše, in je bil tudi kerstni boter.

Moje telesno zdravilo sicer ni pomagalo, bolno dete je umerlo še tisti dan, ali njegova duša se veseli v nebesih in Boga za-me prosi. Tako sem v tridesetih letih svojega misijonstva že veliko na smert bolnih otrok terdovratnih indijanskih starišev rešil in vpeljal v večno zveličanje; upam da me bodo kdaj serčno pozdravili v nebesih.

V Leech-Laku (Lič-Leku) sem oznanoval sv. evangelij nejevernikom in protestantom, ter natanko jim razkladal resnice kat. cerkve; moj predragi sodelavec v misijonu, gosp. Tomazin, pa je prijazno k sebi zbiral otroke, jih vadil v indijanskem branji in podučeval v našem katekizmu; sedaj že prav dobro molijo in pojo. Vsled tega je k meni prišlo osem indijanskih glavarjev, naznanivši mi, da bi se spreobrnili, če bi jaz pri njih ostal, ali pa kak drug dober duhoven, da bi jih podučeval v kat. veri. Ti glavarji že, kar je bila vojska, dobro poznajo moč naše vere. Takrat so taborili tri milje pred Krov-Vingom v nekem temnem gojzdu in ravno so namerjali prihodnji večer nad Krov-Ving planiti in vse bele pomoriti, ako bi se jim ne vdali, ko jaz k njim pridem in jih v krepkem govoru pomirim. Od takrat me imajo radi in me zvesto poslušajo; protestanti se nočejo več imenovati, pa tudi njih učencikov ne več terpeti med sabo.

Na tem popotovanju sem obiskal tudi svoje Indijance ob Misisipu, v Mičimičikang-Pakegamu in v Sand-Laku, ter jih veliko že pokristijanjenih podučeval, otroke kerševal, pa tudi ozdravil mnogo bolnikov. V Sand-Laku je bil tudi stari glavar bolan; svetujem mu, da naj bi sprejel vero in se dal kerstiti; ta pa pokliče vse svoje podložne možake k sebi in jih praša, kaj bi oni storili, ko bi katoliško vero sprejel? Odgovoré mu, da bi oni ravno to storili. To bi se pa le zgoditi moglo, ko bi kak duhoven stalno pri njih ostal. O kako živo potrebujem dobrih in v indijanskem jeziku zvedenih pomagavcev, da bi popolnoma podučil in spreobrnil divjaške svoje Indijance, ali kaj čem? Samemu gre to počasi počasi spod rok, od vsih svojih učencev pa, ktere sem z velikimi stroški iz Evrope sabo pripeljal, se v tem zanesti morem le na 2 ali 3. (Škofje namreč duhovne radi dajejo evropskim izselcem, kteri so pri pomanjkanji duhovstva tudi silo zanemarjeni in zapušeni. Vr.) Če bi se toraj iz blagodarjene ljubljanske škofije kak dober duhoven oglasil za moj indijanski misijon, prosim, premilostivi Gospod in knez! ne odrecite mu postavnega privoljenja za št. pavelsko škofijo v Minesoti, da se udeležite tudi Vi vsega blagra, ktereга tukaj dober in iskren duhoven storiti zamore. Ko bi bil jaz sedaj še toliko terden in krepk na duhu in telesu, kakor sem bil pred 25 leti v Mičigan-u, gotovo bi pri svojih ljubih Očipvanih še veliko več storiti mogel, kakor sem z Božjo pomočjo pri Otavagčanih; toda s sive moje glave padajo že zadnji lasje. Vendar delam za pridobitev duš, kolikor največ morem. Še to jesen sem popotoval v svoj naj daljši misijon Red-Lake, devet dni daleč; spremljal me je tje samo nek Francoz in nazaj star Indijan. Vendar ta težavna pot ni nič škodovala mojemu ostarelemu življenju, doživel sem pa mnogo dušnega veselja. Sprejemali so me veselo in gostoljubno, me gostovali, poslušali moje pridige in tudi sprejemali moje nauke. Veliko se jih je z veliko gorečnostjo udeležilo odpustkov sv. leta. Mnogo otrok in nekaj odrastlih sem kerstil in z Božjo pomočjo

tudi veliko bolnikov ozdravil. Naposled sem pa vendar le mogel hiteti, da bi ne bil kje v vodah zamerznil s svojim misijonskim čolničem. Kaj težko sem se ločil od svojih otrok v Kristusu.

Od tu se vernivši, obiskal sem mali svoj indijanski misijon Kass-Lake, kjer stanuje kakih 30 družin. En dan sem se pri njih mudil, kerstil neko bolno ženo pa nekaj otrok; ko bi bil pa utegnil mesec dni pri njih ostati in dan na dan jih podučevati, gotovo bi bili vsi ti dobrovoljni Indijanje sv. kerst sprejeli.

Ko pridem nekega večera v mesto Leech-Lake, od koder sem koj drugo jutro dalje proti domu hotel popotovati, pride k meni Indijan in mi pripoveduje, da je njegov oče za smert bolan in želi, da naj k njemu pridem. „Agava bemad isid“ (le prav malo je še živ) mi pravi. Koj grem z njim, in 8 milj daleč stopava po slabih potih in temnih gojzdi. Sredi pota nama široko in do kolena globoko močvirje pot zaprè; bilo je pa že čez in čez premerznjeno. Da bi v globokem blatu čevljev ne popustil in pa nogovic, jih slečem in grem bos čez. Ali joj! kakor stopim, se mi vdere led pod nogo, in moje že kervave noge se globoko pogrezujejo v blato, — spomnim se kervavega križevega pota svojega Gospoda in Zveličarja in prenašal sem vse lahko. Ko pridem na suho, so bile noge vse terde in zamerzle; zmočil sem jih in dergnil s suknjem, tako sem jih zopet ogrel in oživil. Brez škode na zdravju sem dalje popotoval. Pridem do male, s hlodov sestavljene hiše starega Indijana; bila je v kaj lepem kraju, na eni strani vert, na drugi prelepo jezero.

Kar začudi se bolnik, ko me zagleda, ni se me nadjal; podá mi slabotno desnico in veselja mu solze oči zalivajo. Kaže mi strašno rano, ktero mu je v 4 letih naredil napersni rak in prosi me, naj ga podučim, kako naj bi se z Bogom spravil in srečno umerl. Obljubim mu vse to in ostanem en dan pri njem. Dokončavši svoje duhovno opravilo, se prijazno posloviva s sladkim zaupanjem, da se kdaj v nebesih zopet vidiva.

To je stan mojih misijonov med Indijanci; v prihodnje se pa z Božjo pomočjo nadjam še veliko boljega pri svojih Očipvanih, če mi le kmalo v pomoč priteče nekaj gorečih sodelavcev, in pa če mi Božja previdnost pošlje potrebnih pripomočkov, da izpeljem, kar namerjam. Zaupaje v to se priporočim vsim prijatlom svojega misijona, se izročim njih blagovoljnosti in molitvi ter ostanem z naj večim spoštovanjem vedno Vaše milosti, svojega Gospoda in Kneza ponižni in pokorni

Francišč Pirc, s. r.

kat. misijonar.

V Krov-Vingu v Minesoti, 20. listop. 1865.

Kaj je kej novega po širokem svetu?

Razne novice. Belgiški kralj Leopold je zapustil 80 milijonov frankov lastnega premoženja. — V Parizu in v Neapelnu še zmiraj kolera roji; po 12 do 15 na dan jih umerje samo po bolnišnicah za to hudo boleznijo v Parizu — brez teh, kar jih vzame po hišah. Vse tako kaže, da na spomlad bode dalje marsirala, in poterhati utegne na vrata pri taci, ki sv. leta niso v hiše pustili. — V novi Italii je sedanjo dobo 108 škotij brez pastirjev! — V Kanadi se je bil zgubil škot iz Kvebecka. Iskavci zadenejo na trumo divjakov in jih vprašajo, če poznajo testega škofa. „Kaj pa, da ga poznám,“ je eden odgovoril, „sej sem ga tudi jedel.“ Tudi laški „liberaluhi“ jedó škofé. Kdaj jih bodo že siti?! Pa tudi nje nesreča je vse polagoma, kakor pred nekaj časom Kavurja. Undan je Nigra-ta, ministra kraljeve hiše, mertvud kar poniči povečerjal. —

Za spominek Lamoriciérov je že podpisanih čez 100.000 frank. in se podpisuje ven no ven... Katoličanstvo vé častiti spomin svojih móž. — V kloštre hodijo po navadi reveži juhe prosit; Italija nova si je izmislila ložji pot: ona hodi v cerkve, kloštre itd. ropat in naj véči rop ima še odmenjen, namreč sploh cerkveno premoženje pojužinati, — nekako tako, kakor je „Danica“ pred nekaj časom popisovala, de turčini delajo po samostanih v Hercegovini. Pravijo pa, da je neki uradnik, denarski opravnik, s posebnim priporočilom francoske vlade ponudil laški vladi 600 milijonov na cerkveno premoženje, vendar pa s tem posebnim pristavkom, da bi se ne postavilo na prodaj. Tako si hoče nova naropana Italija le še dalje z ropom pomagati, ki ne verjame, da en krivičen vinar desét pravičnih ujé, in se toraj ni čuditi, da ima za leto 1866 nezmérni primanklje ali pod-niž z 264 milijoni! Če pa ta gládovna mavra tudi vse cerkvene dóbra pogoltne, naj ne misli, da bo prenasitosti póčila: gládú bo poginila! —

Mlgsp. mondovski škof je undan birmoval v Milanu. Neki časnik pripoveduje, da ena birmank je rekla, da ji je ime Italija. Mil. gosp. so jo birmali za Marijo. — Rim ima namen, vestminstersko nadškofijo razdeliti v dvé nadškofijstvi, ker je za eno samo preobširno. Ko je l. 1850 Pij IX to nadškofijstvo vstanovil med velikim napihovanjem anglikanizma, je imelo 1,150.000 katoličanov; zdaj jih ima zanesljivo že veliko več. Samo anglikanskih duhovnov na Angleškem je poslednjih 10—12 let prestopilo 213 v katoliško Cerkev. Maning sam je neki svetoval k takemu razdeljenju. —

Svitli cesar so se 22. u. m. na Dunaj vernili; že kmali v začetku, ali saj proti sredi prihodnjega mesca pa se bodo s cesarico vred zopet podali v Buda-Pešto. — Korarju pri stolni cerkvi na Dunaju g. Frid. vitezu Vries-u, kakor sedanjemu vodniku in patronu beneficium-a pri Božjem grobu blizo Ljubljane, so sv. Oče Pij IX podelili opatovski naslov s pravico do pontifikalij. — Za ranje. škofa Andreja Mešutarja, našega rojaka, je bilo 22. u. m. pri farni cerkvi sv. Petra na Dunaju mertvaško opravilo. — Bivši v Buda-Pešti so svitli cesar govorili tudi z ostrogonskim poslancem Bese-tom, in vprašali so ga: „Česa se nadjate od deželnega zbora?“ — „Po tolažnih besedah, ki smo jih danes slišali (iz cesarjevega ogovora) bomo morebiti namen dosegli.“ je bil odgovor. — „Morebiti? to besedo ste posebno poudarili; povejte zakaj?“ reče Nj. veličanstvo. Poslanec odgovori, ako evropejska diplomacija Avstrii za njeno napredvanje in prerojenje ne bo zavidljiva ter ne bo kamna boritve prezgodej na polje zavalila, se bode sprava precej dosegla; če pa to vmés pride, se bode dosega tega namena odlašala, toda zgoditi se gotovo mora, ker vladar v edinosti z narodom vse premore.“ Malo premolknivši nadaljeva Bese: „Po veličanskem tolažilu, ki smo ga slišali, ko ostrogonski poslanec v zahvalo za to ne morem družega reči, kakor: Hvaljen bodi Jezus Kristus!“ — „Na vekomaj, Amen!“ so v sklep pogovora odgovorili Nj. veličanstvo... Ako se s tacimi mislimi in srcem tudi drugi poslanci dela lotijo, gotovo ne bode brez blagoslova Božjega. Slava poslancem in Nj. veličanstvu za tako slovesno pričanje Kralja vsih kraljev. Dobro upanje na srečni vspeh poživlja sploh to, da vélike glave z Bogom delajo. „Volksfrd.“ piše, da so Nj. veličanstvo nastopili pomenljivo pot na Ogersko poterjeni s pomočki in milostjo, ktere sv. vera daje. Enako slavni vladar v svojem slovesu naznanja, da „s pomočjo Božjo“ v boljši prihodnost upa... Naj bi se tacih zgledov poprijeli tudi ministri, deželni poslanci in drugi, preden začno službe, seje in dela: pač bi bilo véč in boljega sadú upati. Vera mora pri mnogih oživeti, potlej pridejo bolji časi. — V zgled,

kako imajo občine skerbeti tudi za cerkvene poslopja, nam je kolikor toliko Dunaj, ki je za prihodnjih desét lét za zidavo cerkev in duhovnišnic (farovžev) preodmenil 210.000 gld., za šole pa 1,390.000 gld. —

Pisma zahvale in zveste vdanosi zastran 20. kimovca iz levovskega in poreškega deželnega zbora so svitli cesar s posebno dopadljivostjo sprejeli. — Tudi goriski zbor je z veliko véčino glasov sklenil, enako pismo poslati do Nj. veličanstá; — v teržaškem je pa nasvetovano in vse tako kaže, da tudi obveljalo bode. —

Méd s hrínom.

Pogovor.

Soseda Lazar in Premétavec.

Lazar. Kaj praviš k temu Premétavec, naši go-podje hudo tožijo, da véč neroduežev med duhovnim opravilom zunaj cerkve ostaja?

Premétavec. Verjemi mi, moj sosed, da nobeden tacih ni petelinovega krempeljna vreden, in če jih preméris z očesom, vsak ima svojo gárijo. Ktere si vidil zunaj?

Lazar. Bili so, Jakon, Štefic in Smerduh.

Premétavec. No, pravi tiči! Jakon je undan kokoši kradel; pa bil ga je petelin opraskal, — pozná se mu še zdaj po šobah: morebit si zato ne upa v cerkev.

Štefic je pijanec, ki je že v vsakem grabnu oblezal. — zmiraj ga mora žena iz blata vleči, in po vsih beznicah je dolžan.

Smerduh je pa smerkovec, ki bi ga bile že davno usi v grapo vlekle, ako bi ga stara Metaca ne čedila, in dasiravno ima že devetnajst let na plečih, vender njegova postelja — oh nikar ne zaméri, da moram reči: zjutraj ne diši po romanu. Verjemi mi, še enkrat rečem: kdor zunaj cerkve ostaja, ni petelinovega krempeljna vreden. Undan sem sam vidil dva poljska tatova, enega prešeštoika, enega tihotapca in pa dva ponočnjaka, ki so zunaj skupaj čičali, kadar je bila v cerkvi pridiga.

Lazar. Potem takem še pošten človek ne bo smel zunaj cerkve v senco sestí ali na zid se nasloniti?

Premétavec. Jaz bi nikomur ne svetoval, kajti v mojih očéh ni nobeden pošten, kateri pod lipo pridigo ima.

Lazar (sam seboj). Kaj veljá, da bo še na-me natočeval, da sem v njegovem deležu preklje sekal, ker me je undan zunaj cerkve vidil. Pa sej sem bil kmali šel v cerkev in tistih pár drogov tudi ni bila tolika škoda; — vender naj me plent, če bom še kterikrat pod lipo ostal, ali kaj tujega se pritaknil! (Na glas.) Oče Premétavec, vi resnico govorite! —

Katoliški ljudski časnik v Bufali v Ameriki je posnel nektere premisljka vredne besede zastran kat. časnistva iz govora avstrijskega grofa Thun-a, kterega je imel v vélikem zboru bratovšine sv. Mihaela na Dunaju. Verli mož pravi:

„— Imamo še drug pomoček: podpirajmo katoliške časnike. Se vé, da pri nas jih je čisto malo, in še teh malo ne more dalje, ravno ker imajo premalo podpore. Vsak je véči del za časnike svoje lastne stranke preojster; zmiraj le to tirja, kar sam misli in pri vsakem spisu, da bi bil skoz in skoz čisto popolnoma in brez sence (sam pa vender nikoli verstice ne piše). Ne pozabite pa, da tudi dobroserčni vrednik je človek, in da pri neprenehljivem delu dan na dan se pač slehernemu človeku lahko kaka skaza izmuzne. Dalje nikar ne pozabite, da k dobro vredvanemu listu, kateri naj bi vsem stregel, je treba tudi obilno moči in pa velikih stroškov: to se dá le doseči, ako se občinstvo tega vdeležuje itd.

(Doslednost.) Neki mož v Ameriki ima v svoji prodajavnici na steni prilepljen velik list z napisom: „Weihnachtsbaum von Vater Gerhard für die lieben deutschen Kinder.“ ... Kdo je ta „Vater Gerhard?“ To-ti je mož, ljubi čitatelj, kateri je „deutsche Uebersetzung des Lebens Jesu von Renan“ na svitlo dal. Kako se strinja „Renan“ in pa „jaslice“, to naj „Vater Gerhard“ sam tolmači. —

V noven Jorku je pogorel protestanski tempelj sv. Jurja, ktereга poslopje je stalo 200.000 dolarjev; orglje same so bile vredne 10.000 dolarjev... Luter je nekje v svojih omiznicah rekel, da peklenšek zlasti takrat v cerkvah kuri, kadar se v njih krivoverstvo oznanujejo. (New. Jork. Ktzg.)

Umazano pisaštvo v Parizu preséda že celo širokorokavskim duhom. „Presse“ vpraša, „če je kazališe nravníše (čedníše) kakor občinstvo?“ Lepa ti je to šola ljudstva, če se morajo take vprašanja staviti! — „France“ meni, da je sedanje francosko občinstvo boljše, kakor pa „slovstvo“, ... da to slovstvo ljudstvo zapeljuje k zaverženosti, ne da bi ga dvigalo, čednejšega delalo; da debel dim razširja v glavah, ne da bi jih razsvitlovalo. — Pač žalostna hvala tacega slovstva iz ust samih „liberalcev!“... Slovstvo tedaj ima ljudstvo likati, boljšati, blažiti, iz perstenosti k lepšim občutkom povzdigovati; ne pa ga v blato vabiti in tišati. Žalostno pa je, da ravno na nravnost se premalo pazi. Koliko razdjanje delajo masikteri berklarski in drugi potuhnjeni — frajmavarski listi med občinstvom! Ako se razširja n. pr. le živinska — ne rečem že človeška — kuga; kako hitro se delajo pregraje, napravljajo straže, da bi ne mogla dalje! — Je mar nravna kuga manj nevarna, manj škodljiva? —

„Unità“ pravi, da je skorej vse evropejsko časništvo v frajmavarskih rokah. Ali ni to sladko priporočevanje za naročevanje?... Glejte torej, na kaj se naročate, da vam mišice v papirji pošte ne prinašajo, ki bode ostrupila vaše serce in blagoslov vaši hiši spodkopala! —

(Rovarska gréd.) „Unità“ pripoveduje, da v Florencii so se nabijali ob zidovih napisih: „Preč staro in novo ministerstvo! Ljudovlado hočemo!“ Ta list očita ministru, da je on sam tega kriv, ker tudi „abbasso!“ ima svojo nepreprosljivo logiko. (Kdor namreč dopusti A, mora dopustiti tudi B, C in zmiraj dalje.) Začne se namreč reči „abbasso“ (preč) z jezuiti, in „abbasso“ „abbassata“ kliče; tedaj „abbasso“ mnihe, „abbasso“ redovnice, „abbasso“ duhovne, „abbasso“ škofe, „abbasso“ papeža, „abbasso“ ministre stare, „abbasso“ ministre nove, in potlej? In potlej tisto „hočemo ljudovlado“ obsega še veliko družih „abbassatov“, veljá namreč: „abbasso“ posestnike, „abbasso“ bogate, „abbasso“ gospósko, „abbasso“ deržino, živi naj pekel!“... Take so rovarstva in njih nasledki. —

Samota.

O samota, ti svetíše!
Ki zakrivaš živ altar,
Željno, željno duh te íše,
Da zúžiga prosti dar.
Na altarji vere žive.
Žarki v sercu se vnemó,
Se plamena zapljuje
Gor dvigujeta v nebo.

O ljubezni ti ogujiše! —
Tu pokladam na altar,
Na sercá pristo moríše
Lastne volje žgavni dar;
Tu požigam križe znane,
Kraja druž'ga ne poznám,
Pred so sekali mi rane,
Tu s pepelom si igrám.

O onebje ti blišobe,
Ki temnoto mi vedriš!
Potrebuje um svitlobe,
Goste megle razpodiš.
Kot večernica priplava,
Kakor morská zvezdica,
Mi resnice pot naznava
Mila tvoja lučica.

Ti zakladov hiša zlata,
Gnád globoko si morje,
Čez kraljestva si bogata
In čez krone vse zemlje;
Krona tvoja blagocena —
Ta na veke me slavi,
Zunaj tebe sama pena
Je, ki sapa jo podí.

O nebeško veselíše!
Rajski hlad obdaja te;
Ti neba si preddvoríše,
Le prestop do neba še.
Zemlja v prah se mi poniža,
Ko odtegnem se ljudém;
Družba viših se približa,
Zlega več se ne zavém.

Počivaljše ti si mirno,
Terdna skala sred morjá;
Tu počije serce véрно,
Tu naročje je nebá.
Kakor mati me objema
Božje duh nazočnosti,
Svete iskre v meni vnaema
Serce večne milosti.

Ko viharji siloviti
Se na morji razserdé,
Kakor dete izročiti
Hočem tebi v varstvo se.
O življenje ti presrečno,
Ti edini zemlje dom!
V tvojem varstvu krono večno
V sveti družbi spletal bom.

Lovro Menciger.

Duhovske spremembe.

V goriški nadškofii. Dekan pri stolni goriški cerkvi je imenovan vis. čast. gosp. korar in višji šolski ogleda Janez Budal; — gosp. sem. vodja dr. Hrast je izvoljen škofijski svetovavec; — gosp. Jak. Bizjak je postal drugi duhovni oskerbnik v kaznivnici v Gradški; — namesto njega pride za kaplana v Komen g. Štef. Mozetič; — na tega mesto za kaplana v Ajelo g. Ant. Koncjon iz Strasolda, in tje gre za kaplana g. Jan. Mondini; — namesto tega v Kampolongo za kaplana pa g. Jan. Zei.

V lavantinski škofii. Dva gg. župnika sta nagle smerti umrla: Marka Sodja pri sv. Janži, in Ant. Lobenwein v Ribnici. R. I. P. — Za provizorja sta postavljena: g. Henrik Križan pri sv. Janži, in g. Jak. Mastnak v Ribnici. Prestavljena sta gg. kaplana: Jož. Sorglehner iz Trebovelj v Griže, in Jer. Cocaj k sv. Martinu pri Šaleki.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta Pija IX. N. P. 1 tolar za 2 gld. st. d. — A. P. 1 tol. za 2 gld. st. d. — M. S. 1 tol. za 2 gld. st. d. — M. F. 1 dvajsetico. — M. S. 1 dvajset. — J. S. 1 dvajset. — Nekdo 9 dvajsetice. Pervih sedem s pristavkom: „Bog Jim daj stanovitnost in naglo tolažbo!“ — Janez B. 2 dvajsetici st. d.; Polona F. 1 dvajsetico; Anton P. 2 gld. n. d. v sreb.; France G. 1 gld. B.; Jera A. pol gld. n. dn. v sr. — Iz cerkljanske fare s prošnjo „Sv. Oče! blagoslovite nas in sprosrite nam stanovitnost v veri in gorečnost v dobrem.“ 46 gld. 17 kr. st. in nov. denara. — J. St. križavec t. j. 2 gld. 12 kr. st.; „Benedic hereditati tuac.“ —

Za Slomščekov spom. G. J. Brencé 1 gld.; Pol. Ferlan 50 kr.; g. L. Kušar 30 kr.; — g. A. Potočnik 1 gld.; g. Fr. Grivec 1 gld.; Jera Ambrožič 50 kr. — G. Blaž Madon, fajm. v Šempasi 1 gld. — G. J. Jan 2 gld.; — g. J. Škofie 1 gld.

Gosp. mis. Pircu za vozilo. A. M. in J. St. po križavec t. j. 4 gld. 24 kr. st. dn.; in M. L. 2 tolarčka po 1 gld. sr. s pristavkom: „Bog blagoslovi Kolence!“ iz Kr. — G. J. L., duhoven v K. 5 gld. — G. J. Jan 2 gld.

Pogovori z gg. dopisovalci.

G. Fr. O. pri sv. P.: Smo precej naročili in upamo, da že imate. — G. J. C. v Gor.: List poslan, cena v njem zaznam. — G. — l. — v M.: Preserčna hvala zdaj in vselej! — G. J. J. v G.: Hvala za blagost; sicer vravnano, kakor želite. — G. H. v P.: Po vaši volji vravnano. — G. L. v R.: Hvaležno prejeli. — G. P. v. G.: Vse opravljeno. — G. Ž.: Zastran V-čanov si ne upamo preveč pritiskati, ker to ni naša reč. — G. V. v Gr.: Hvala za prijudnost! —